

**АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН 2019 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС
ЖИЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН**

2019.07.18

Улаанбаатар хот

Авлигатай тэмцэх газар Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомж, 2019 дэвшүүлсэн зорилтыг ханган биелүүлэх чиглэлээр дараахь ажил, арга хэмжээг хэрэгжүүлж ажиллалаа. Үүнд:

**Нэг. Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн
хэрэгжилтийг зохион байгуулах чиглэлээр:**

Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн 2018 оны тайланг боловсруулах талаар хэрэгжүүлэгч байгууллагуудад мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгч, тайланг хүлээн авч, хяналт үнэлгээг хийлээ. Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн 2017 онд 144, 2018 онд 202 ажил, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр тусгагдснаас 2018 онд 24 арга хэмжээ хэрэгжээгүй, 178 арга хэмжээ зохих хэмжээнд хэрэгжиж, гүйцэтгэл 35,34 хувиар үнэлэгдэв. Ийнхүү хэрэгжилт хангалтгүй байгаа байдалд дүгнэлт хийж, үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх талаар УИХ-ын Тамгын газар, УИХ-аас томилогддог байгууллагуудын удирдлага, УДШ, ШЕЗ, УЕПГ, бүх яам, агентлаг, Нийслэлийн болон 21 аймгийн Засаг дарга, төрийн бус байгууллагууд зэрэг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэгч байгууллагад мэдэгдэж, зөвлөмж, чиглэл өгөв.

Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах чиглэлээр Азийн сантай 2019 онд хамтран ажиллах төлөвлөгөөг батлаад байна.

Авлигын эсрэг хуулийн 18.1.4 дэх хэсэгт заасан “төрийн бус байгууллага, иргэдээс авлигатай тэмцэх талаар явуулж байгаа үйл ажиллагаа, гаргасан санал, санаачилгыг дэмжин туслах, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах” чиг үүрэг, Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрт тусгагдсан зорилтыг хангах биелүүлэх хүрээнд төрийн байгууллага, албан тушаалтны хүнд сурталтай үйлчилгээ, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил, авлигын гэмт хэргийн талаар гомдол, мэдээлэл хүлээн авах, эрх зүйн зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх, сургалт сурталчилгаа явуулах зорилго бүхий “Иргэний хяналтын төв”-ийг Нийслэлийн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газартай хамтран 2019 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдөр Дүнжингарав, Драгон, Мишээл экспо, 6 буудал дахь Оргил худалдааны төв дэх Нийслэлийн үйлчилгээний нэгдсэн төвүүдэд нээв.

Тус төвийн үйл ажиллагааны зохицуулалтыг тодорхой болгож, тус төвд үүрэг гүйцэтгэх иргэдтэй гэрээ байгуулан үйл ажиллагаанд нь өдөр тутамд хяналт тавьж, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө, мэдээллээр хангах, тайлан мэдээг хүлээн авч боловсруулалт хийх, мөн иргэд олон нийтээс мэдээлэл, өргөдөл, гомдол хүлээн авах, тэдэнд хууль, эрх зүйн зөвлөгөө өгөх, үйлчилгээ үзүүлж буй төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд тандалт хийх, танилцуулга, мэдээлэл хийх зэрэг багц ажлуудыг тухай бүрт гүйцэтгэж байна.

Төвд ажилласан байдлыг тоон дүгээр үзүүлбэл,

Иргэний хяналтын төв	Иргэдэд өгсөн хууль зүйн зөвлөгөө	Хүлээн авсан гомдол, мэдээлэл	Иргэдэд түгээсэн танилцуулга, тараах материал
Дүнжингарав	18	7	41
Мишээл	7	6	731
Драгон	45	3	24
Оргил	10	2	16
Нийт	80	18	812

Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрт тусгагдсан “мэдээлэл өгч байгаа иргэн, сэтгүүлчийг хамгаалах эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх”, “мэдээлэл өгч байгаа иргэнийг урамшуулах тогтолцоо бүрдүүлэх” ажил арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зорилгоор “Мэдээлэгч (Шүгэл үлээгч)-ийг хамгаалах бодлого, арга зам” сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлгийг 2019 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдөр зохион байгуулав. Хэлэлцүүлэгт төрийн болон төрийн бус, хэвлэл мэдээллийн, эрдэм шинжилгээ, судалгааны зэрэг 20 гаруй байгууллагын 50 орчим төлөөлөл оролцов. Хэлэлцүүлэгт оролцогчид одоо өргөн барьсан хуулийн төслийг боловсронгуй болгох, холбогдох судалгаа, тооцоог ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг шинэчлэх саналууд гарсан бөгөөд эдгээр саналыг УИХ дахь Авлигын эсрэг бүлэг зэрэг эрх бүхий субъектэд хүргүүлэхээр тогтов.

АТҮХ-ийн 9-р зорилтын хүрээнд улс төрийн намын болон сонгуулийн үйл ажиллагааны санхүүжилтийн ил тод байдлыг сайжруулах, хяналт хариуцлагын тогтолцоо бүрдүүлэх асуудлаар “Улс төрийн намын тухай хууль: тулгамдсан асуудал, шийдвэрлэх арга зам” сэдэвт хэлэлцүүлгийг “Транспаренси интернешнл Монгол”, “Шилэн нам” авлигын эсрэг төрийн бус байгууллагуудын түншлэл зэрэг төрийн бус байгууллагуудтай хамтран 2019 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдөр зохион байгуулав. Тус хэлэлцүүлгийг “Улс төрийн намын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрт тусгасан зорилтууд, олон улсын бусад стандарт, сайн туршлага хэрхэн тусгасан талаар хэлэлцүүлэг хийж, хуулийн төсөлд тусгуулах талаар ажлын хэсэгт хүргүүлэхээр болов.

Монголын сэтгүүлчдийн нэгдсэн эвлэлийн төлөөлөлтэй уулзаж, АТҮХ-т тусгагдсан ажил, арга хэмжээний хэрэгжилт, цаашид авах арга хэмжээний талаар харилцан мэдээлэл солилцов. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлыг хэрэгжүүлэх хүрээнд хэвлэл мэдээллийн эрх зүйн орчин, сэтгүүлчдийн мэргэжлийн ёс зүй, хариуцлагыг дээшлүүлэх, авлигын хэргийг эрэн сурвалжлах, хууль зүйн мэдлэг, чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Бие даасан боловсрол, хөгжлийн төв” ТББ-тай хамтран эрэн сурвалжлах сэтгүүл зүйн 2 удаагийн сургалт (2019.04.08,26)-ыг зохион байгуулж, 90 орчим сэтгүүлчдийг сургаж, чадавхжуулах арга хэмжээ авав.

Хөтөлбөрийн 4.1.5.10 дахь хэсэгт заасан “үйлдэгдэж байгаа авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг болон түүний шийдвэрлэлтийн талаар хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу олон нийтэд тогтмол мэдээлэх” ажил, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зорилгоор Мөрдөн шалгах хэлтсээс 2017, 2018 онд шүүхээр шийдвэрлэгдсэн хэргийн шүүхийн шийдвэрүүдийг хүлээн авч, эмхтгэж “Авлигын гэмт хэрэг” товхимлыг хэвлэлд шилжүүлэв.

Хөтөлбөрийн 4.1.1.1 дэх хэсэгт заасан “төрийн албаны төв байгууллагын дүгнэлт, хувийн ашиг сонирхлын урьдчилсан мэдүүлгийг хянасан байдлыг үндэслэн албан тушаалд томилох тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, хариуцлагыг дээшлүүлэх” ажил, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хүрээнд “Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль”-ийн 23 дугаар зүйлийн 23.6-д заасныг үндэслэн нэр дэвшигч нь тухайн албан үүргийг гүйцэтгэхэд ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх нөхцөл байдлыг хянах явцад албан тушаалын тодорхойлолтод заасан нийтлэг болон тусгай шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг хянах, тус тодорхойлолтын тогтвортой байдлыг хангах, нийтлэг загварын дагуу боловсруулах асуудлаар Төрийн албаны зөвлөлтэй хамтран ажиллаж байна.

Хөтөлбөрийн 4.1.10 дахь зорилтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд “Жаргалант хангай” ТББ-аас боловсруулсан “Шударга ёсны үзэл санаа төлөвшүүлэх, авлигын эсрэг боловсролыг дээшлүүлэх хөтөлбөр”-ийн туршилтын хичээлийн хэлэлцүүлгийг 2019 оны 01 дүгээр сарын 31, 02 дугаар сарын 01-ний өдрүүдэд зохион байгуулсан. Тус хэлэлцүүлэгт Нийслэлийн дүүргүүдийн ерөнхий боловсролын сургуулийн нийгмийн ажилтан, сургалтын менежер албан тушаалд ажиллаж буй тус бүр 20, нийт 40 албан хаагч оролцсон.

Хөтөлбөрийн 4.1.10.2 дахь хэсэгт заасан “боловсролын байгууллага болон гэр бүлээр дамжуулан авлигыг үл тэвчих, шударга иргэнийг төлөвшүүлэх зорилгоор олон талт арга хэмжээ зохион байгуулах, авлигын эсрэг боловсрол олгох агуулгыг бүх шатны боловсролын байгууллагын сургалтын хөтөлбөр, стандартад тусгах” заалтыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд ерөнхий боловсролын цөм хөтөлбөрийн хичээлд тусгах дээр дурьдсан сургалтын цагийн багтаамжийн судалгааг хийж байна.

Хоёр: Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх ажлын талаар:

2.1 Авлигын эсрэг хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх хэсэгт заасан “улсын хэмжээнд авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах, нэгдсэн хөтөлбөр боловсруулах, арга зүйн удирдлагаар хангах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих хяналт тавих” чиг үүргийн хүрээнд:

Тээврийн хэрэгслийн улсын дугаарыг шинэ стандартаар хэвлэж, автомашинд байршуулах ажлыг хийж эхэлсэнтэй холбогдуулан тус ажлын шаардлага, эрх зүйн зохицуулалт, дүрэм, журам, судалгааны материал болон холбогдох бусад мэдээлэл, баримт материалыг хянах зорилгоор Зам, тээврийн хөгжлийн яаманд, Монгол Улсын Засгийн газрын “Төрийн үйлчилгээг цахим хэлбэрээр үзүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” 259 дүгээр тогтоол, төрийн үйлчилгээг иргэнд цахим хэлбэрээр хүргэх тогтолцоог бүрдүүлэн, цахим үйлчилгээний нэгдсэн сүлжээ бий болгож бэхжүүлэхээр хөтөлбөрт тусгагдсан зорилтыг ханган биелүүлж байгаа байдлыг хянах зорилгоор ЦЕГ-ын харьяа Бүртгэл, хяналтын төв болон Гадаадын иргэн, харьяатын газарт тус тус ажиллав.

Түүнчлэн Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн 4.1.2.4-т заасан “эрсдэлд суурилсан төрийн хяналт шалгалт болон аж ахуйн нэгжийн дотоод хяналтыг бэхжүүлэх, хяналт шалгалтын 70 хувийг урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зохион байгуулах, чиглэлийг цөөрүүлэх замаар төрийн хяналт шалгалтын тогтолцоог боловсронгуй болгох” зорилтыг ханган биелүүлэх зорилгоор Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын алба, Нийслэлийн мэргэжлийн хяналтын газар, Чингэлтэй дүүргийн Мэргэжлийн хяналтын хэлтэс, Эрүүл мэндийн яам, Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, Өргөө амаржих газар, Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг, Шастины нэрэмжит улсын гуравдугаар төв эмнэлэг, Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв, Хавдар судлалын үндэсний төв, Гэмтэл согогийн үндэсний төв зэрэг 6 эмнэлэг, Зам, тээврийн салбарт, түүний дотор Автотээврийн үндэсний төв, Зам, тээврийн хөгжлийн яамны харьяа Далайн захиргааны газар, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яамны Боловсролын зээлийн сан, Чингэлтэй дүүргийн 19 дүгээр цэцэрлэгт тус тус ажиллалаа.

Дээрх байгууллагуудад авлига, ашиг сонирхлын эрсдлийг тогтоох, түүнээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр ажиллаж, хууль тогтоомж зөрчсөн, төрийн үйлчилгээг ил тод нээлттэй, хүндрэлгүй явагдах нөхцлийг дордуулсан буюу илүү шат дамжлага бий болгосон, албан тушаалтан болон бусад этгээдэд давуу, ашигтай байдал бий болгож байгаа нөхцөл байдлуудыг тогтоон зарим зөрчлийг газар дээр нь арилгуулах, мөн тухайн байгууллагаас үзүүлж байгаа үйлчилгээний талаар санал хүсэлтийг хүлээн авах, шийдвэрлэх, шийдвэрлүүлэхээр шилжүүлэх, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх, сургалт хийх, мэдээ, мэдээлэл өгөх зэрэг цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэв.

Энэ хүрээнд хяналт шалгалтын үр дүнг танилцуулах, дээрх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахад тулгамдаж байгаа асуудал, хүндрэл бэрхшээл, иргэд, олон нийтэд учруулж байгаа чирэгдлийг арилгах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлийн эрсдлийг бууруулах, түүнээс ангид байх нөхцлийг бүрдүүлэх асуудлаар албаны эрх бүхий албан хаагчид, харилцагчид, төрийн бус байгууллагууд, иргэдийн оролцоог хангаж

хэлэлцүүлгүүдийг шат дараатай зохион байгуулж, эрх бүхий багууллага, албан тушаалтнуудад зөвлөмж, шаардлага хүргүүлээд байна.

Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрт тусгагдсан “Шударга ёсны үзэл санааг төлөвшүүлэн, олон нийтийг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг үе шаттай зохион байгуулж, авлигын эсрэг боловсролыг дээшлүүлэх зорилтыг хангах”, “Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх асуудлаар нийтийн албан тушаалтан, хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллага, иргэдэд зориулсан сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага боловсруулах, сургалтыг шинэлэг арга хэлбэрээр үе шаттай зохион явуулах /гадагш/.” ажил, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх чиглэлээр дараах үйл ажиллагааг явуулав. Үүнд,

Их, дээд сургуулиудын “Хууль зүйн клиник сургалтын төв” болон оюутны холбоо, оюутны хөгжлийг дэмжих клубүүдтэй хамтран ёс зүйг эрхэмлэх, зөв хандлага, дадал эзэмшүүлэх, авлигын нийгмийн хор аюулыг ухуулан таниулах, авлигын эсрэг хууль тогтоомж, байгууллагын үйл ажиллагааг сурталчилж, авлигын эсрэг залуучуудын байр суурь, нийгэмд хандах хандлагыг судлах зорилготой уулзалт, өдөрлөгийг Олон улсын Улаанбаатар их сургуулийн Хууль зүйн тэнхимтэй хамтран 2019 оны 04 дүгээр сарын 26, 29-ны өдөр зохион байгуулсан.

World Learning байгууллагын 2016 оноос хойш хэрэгжүүлж байгаа Ардчиллыг бэхжүүлэх залуу манлайлагчид (LEAD) хөтөлбөрийн Авлигатай тэмцэх, ил тод байдлыг сайжруулах багийн “Сайн сургууль” төслийн багийнхантай уулзаж, хамтран Нийслэлийн Улсын 23, 84 дүгээр сургууль, Дундговь аймгийн 1 дүгээр сургууль дээр авлига, ил тод байдлын тухай ойлголт, хандлагын талаар хэлэлцүүлэг, сургалт, уралдааныг сургуулийн захиргаа, багш, сурагчид, эцэг эхийг хамруулан зохион байгуулсан.

АТГ, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яамтай хамтран боловсролын салбарт зохион байгуулах авлигаас урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх ажлын төлөвлөгөөний дагуу Сонгинохайрхан дүүргийн 26 сургуулийн захирал, 48 цэцэрлэгийн эрхлэгч, нийт 74 албан тушаалтанд, Хан-Уул дүүргийн 18 сургуулийн захирал, 29 цэцэрлэгийн эрхлэгч, нийт 47 албан тушаалтанд “Зөрчлийн тухай хууль ба боловсролын салбар”, “Ашиг сонирхлын зөрчил ба албан тушаалтанд тавигдах хориглолт, хязгаарлалт”, “Авлигаас ангид байх нь”, “Хөгжлийн тухай”, “Авлигатай тэмцэх нь: багш нарын манлайлал” гэсэн сэдвүүдээр сургалт зохион байгуулав.

Авлигын эсрэг сурталчилгаа хийж, түгээх, соён гэгээрүүлэх ажлын хүрээнд олон нийтэд шударга ёсны үзэл санааг төлөвшүүлэх, авлигын нийгэмд учруулж буй хор аюулыг ухуулан таниулах, авлигын эсрэг хууль тогтоомжийг сурталчлах болон Авлигатай тэмцэх газрын гомдол, мэдээлэл хүлээн авах 18001969 утсыг сурталчлах зорилгоор хэвлэмэл бүтээгдэхүүнийг хэвлүүлэн, түгээх ажлыг зохион байгуулав. “Иргэд, олон нийтэд зориулсан авлигын эсрэг хууль тогтоомжийн эмхэтгэл”, “Хүүхэд, өсвөр үеийнхэнд зориулсан гарын авлага” боловсруулан хэвлүүлж, түгээв.

Шударга ёс, ёс зүй, авлигыг үл тэвчих үзлийг төлөвшүүлэх зорилгоор “Утаа”, “Авлигын хор хөнөөл”, “Жолооны багш”, “Авлига найз нөхөрлөлийн үерхлийг зогсоохгүй” зэрэг 4 төрлийн видео шторкыг хийгээд байна. Түүнчлэн Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сумын төрийн байгууллагын хүнд суртал, хилийн боомт дахь одоогийн бодит нөхцөл байдлын талаар болон, төрийн байгууллагад бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслээр дараалалгүй хил нэвтэрч, ачаа бараа, хүн тээвэрлэдэг байсан нөхцөл байдлыг Авлигатай тэмцэх газраас шалган тогтоож, зөвлөмж өгөн, таслан зогсоосон үйлдлийг харуулсан “Тоомжиргүй иргэн, толгойгүй төр” сэдэвт шторкыг боловсруулж нийтийн сүлжээнд байршуулсан. Иргэний хяналтын төвийн 4 цэгийн үйлчилгээг сурталчилсан богино хэмжээний шторк, Туулайхүүгийн адал явдал зохиолын баатраар зохиомжилсон хүүхэд зориулсан “Шударга хөдөлмөр илүү

амттай”, “Бүгдээрээ хэрэглэдэг юмын ганцаараа хэрэглэж болохгүй”, “Жижиг алдаанаас том гэмшил” сэдэвт 3 төрлийн 3D animation зэргийг Сүхбаатар дүүргийн 1 дүгээр хороо, Энхтайвны өргөн чөлөөнд байрлах, зар сурталчилгаа, мэдээлэл байршуулах, түгээх зориулалт LED дэлгэцэнд байршуулж 08:00-24:00 цагийн хооронд өдрийн 70-аас багагүй давталтаар олон нийтэд түгээх ажлыг зохион байгуулсан.

2.2 Хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.4.2 дэх хэсэгт заасан “авлига гарч болох нөхцөл боломж бүрдүүлсэн гэж үзвэл төрийн байгууллага, албан тушаалтны гаргасан тушаал, шийдвэр, журам, дүрмийг хянаж хүчингүй болгуулах санал боловсруулж эрх бүхий байгууллагад оруулах” чиг үүргийг хангах хүрээнд “Нийслэлийн Газрын албаны албан хаагчийн ёс зүйн дотоод дүрэм”-ийн, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх сангийн албан хаагчдын ёс зүйн дүрмийн, Эрүүл мэндийн яамны дэргэдэх эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хорооноос ирүүлсэн “Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээ”, Эм зүйч, эм найруулагчийн ёс зүйн хэм, хэмжээ, эрх, үүрэг” гэх актыг нэгтгэсэн “Эмнэлгийн ажилтны ёс зүйн дүрэм”-ийн, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газраас ирүүлсэн “Мэргэжлийн хяналтын газрын төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчийн ёс зүйн дүрэм”-ийн төсөл, Гадаад харилцааны сайдын 2018 оны А/54 дугаар тушаалын хавсралтаар баталсан “Виз мэдүүлгийн төвийн үйл ажиллагаанд тавигдах ерөнхий шаардлага, зохицуулалтын тухай” тушаалыг хянан хянаж, авлигын эрсдэлийг бууруулах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчилд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэх зэрэг саналыг тусгуулахаар хүргүүлэв.

Түүнчлэн Авлигатай тэмцэх газрын даргын 2017 оны А/183 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн байгууллага, албан тушаалтны гаргасан тушаал, шийдвэр, дүрэм, журмыг хянах заавар”-ын дагуу Нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2011 оны 116 дугаар тогтоолоор баталсан “Согтууруулах ундаа худалдах болон түүгээр үйлчлэх тэмдэгтийн хураамжийн хэмжээг тогтоох тухай”, 2014 оны 7 дугаар тогтоолоор баталсан “Нийслэлийн худалдаа үйлчилгээний нийтлэг журам”, Булган аймгийн Баяннуур сумын Засаг даргын 2017 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн “Хөдөлмөрийн дотоод журам”-ын холбогдох заалт, ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2012 оны 11 дүгээр тогтоолоор батлагдсан журам, 2018 оны 29 дүгээр тогтоолуудаар батлагдсан журам, Хишиг-Өндөр сумын ИТХ-ын тэргүүлэгчдийн 2017 оны “Журам батлах тухай” 10 дугаар тогтоол, 2017 оны “Жишиг үнэ тогтоох тухай” 11 дүгээр тогтоол, дүрэм, журмыг хянан үзэж бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн хүчингүй болгох, Үйлдвэр худалдааны сайдын 2008 оны 10 дүгээр сарын 10-ны өдрийн “Норматив батлах тухай” 5 дугаар тушаалыг хянаж согтууруулах ундаа худалдах, түүгээр үйлчлэх цэгийн тоо, төрлийн талаарх нормативыг тогтоохтой холбоотой зөрчил, дутагдал, хүнд суртал чирэгдлийг арилгах, эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох талаар тодорхой санал, зөвлөмж боловсруулж тус тус хүргүүлэв.

Албан тушаалтан өөрт ногдуулсан сахилгын шийтгэлийн талаарх мэдээллийг холбогдох этгээд болон нийтэд өөрийн зардлаар хүргэх арга хэмжээний журмын хэрэгжилтэд I улирлын байдлаар дүн шинжилгээ хийсэн ба сан хөтлөх ажлыг эхлүүлээд байна.

2.3 Хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.5 дахь хэсэгт заасан “Авлигын нийгмийн хор аюулыг олон нийтэд ухуулан сурталчлах ажлыг тасралтгүй явуулах, олон нийтийн авлигын талаархи мэдлэгийг дээшлүүлэх, түүнтэй тэмцэх арга барилд сургах ажлыг зохион байгуулах чиглэлээр сургалт, сурталчилгаа хийх” чиг үүргийн хүрээнд дараахь ажил, арга хэмжээг зохион байгуулав.

2019 оны эхний хагас жилд нийтийн албан тушаалтны авлига, ашиг сонирхлын талаарх мэдлэг, мэдээллийг дээшлүүлэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх хандлагыг төлөвшүүлэх зорилгоор 64 удаагийн сургалтад 6730 нийтийн албан

тушаалтныг хамруулахаар төлөвлөснөөс 4947 албан тушаалтныг хамруулж, гүйцэтгэл 73.5 хувьтай байна.

Сургалтад хамрагдах болон хамрагдаж байгаа албан тушаалтны мэдээллийн сан үүсгэх, сургалтыг системтэйгээр зохион байгуулах үндэслэлийг бүрдүүлэх, цаг хугацааг хэмнэх, хиймэл ачаалал, чирэгдэл, давхардал, хийдлийг арилгах, бууруулах шаардлагаар сургалтын бүртгэлийн цахим системийг нэвтрүүлээд байна. Тус системээр дамжуулан Олон нийтийн төвд зохион байгуулагдсан 41 удаагийн сургалтад хамрагдсан 3142 албан тушаалтныг бүртгэлд хамруулсан дүнтэй байна. Тус системийг ашиглах арга, аргачлалд сургах зорилгоор төрийн байгууллагын эрх бүхий 85 албан тушаалтныг сургалтад хамруулан, 72 албан тушаалтанд байгууллагын сургалт хариуцагчийн эрх (админ эрх) олгосон.

Сургалтын хөтөлбөрт тусгагдсан “Авлигын шалтгаан, хор хөнөөл”, “Авлигын гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл”, “Авлигаас урьдчилан сэргийлэх арга зам”, “Авлигыг мэдээлэх нь: шүгэл үлээх соёл”, “Ашиг сонирхлын зөрчил, анхаарах асуудал”, “төрийн албаны уламжлал, шинэчлэл ба төрийн албаны ёс зүй, үнэт зүйлс”, “Захиргааны хууль бус шийдвэрийн улмаас учирсан хохирлыг төлүүлэх эрх зүйн үндэслэл”, “Төрийн албан хаагчийн ёс зүй” сэдэвт сургалтыг Удирдлагын академийн багш нар, Нийслэлийн прокурорын газрын болон Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид хариуцан явуулав.

НҮБ-ын хөгжлийн хөтөлбөрийн “Монгол Улсад мэргэшсэн, иргэн төвтэй төрийн албыг бэхжүүлэх нь” төслийн дэмжлэгтэйгээр МУИС, МУБИС-ийн эрдэмтэн багш, судлаачдын багтай хамтран “Төрийн албаны ёс зүй”, “Ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх нь” сургалтын модулийг боловсруулж, туршилт сургалтыг хийв. Мөн дээр дурьдсан сургалтын модульд суурилан гарын авлагыг боловсруулан хэвлүүлж, нээлтын арга хэмжээг 2019 оны 6 дугаар сарын 27-ны өдөр зохион байгуулав.

“Төрийн албан хаагчийн ёс зүй” сэдвээр сургагч багш бэлтгэх сургалтыг 2019 оны 01 дүгээр сарын 14, 15-ны өдрүүдэд зохион байгуулж, шүүх, прокурор, агентлаг, төрийн өмчийн оролцоотой хулийн этгээд, нийслэлийн харьяа байгууллагуудын 276 нийтийн албан тушаалтныг хамруулав.

Дээр дурьдсан танхимын сургалтаас гадна бусад төрийн болон төрийн бус байгууллагын албан хаагчдад сургалт зохион байгуулав. Тухайлбал, “Авлигатай тэмцэх нь” сэдэвт сургалтыг Монголын байгаль орчны иргэний зөвлөлд зохион байгуулж, 60 гишүүнийг, Багануур дүүргийн Прокурорын газартай хамтран тус дүүрэгт үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн байгууллагын 120 албан хаагчид, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас зохион байгуулсан орон нутгийн байгаль хамгаалагчдын сургалтад хамрагдсан 62 албан хаагчид, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газарт Монголын Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нэгдсэн холбоо (UADM), Монголын Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн холбоо (DPI MONGOLIA), Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн Ахмадын холбоо, Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн Бизнес инкубатор төв, “Бид чадна эм эн” нэгдэл зэрэг 30 гаруй төрийн бус байгууллагын төлөөлөлд, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газартай хамтран Орхон аймаг дахь төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани, үйлдвэрийн газрын 160 гаруй албан хаагчдад, Зээлийн батлан даалтын сангийн 40 албан хаагчид тус тус авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, хуульд заасан хориглолт, хязгаарлалтын талаар мэдлэг олгох сургалт зохион байгуулав.

Бусад байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу, тухайлбал, Хууль зүйн туслалцааны төвөөс ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу 62 өмгөөлөгч, Эрчим хүчний хөгжлийн төвийн 96 албан хаагч, ЦЕГ-ын харьяа 21 аймгийн цагдаагийн газрын Тамгын хэлтсийн дарга болон урьдчилан сэргийлэх ажил хариуцсан 42 албан хаагч,

Нийслэлийн цагдаагийн газрын 200 албан хаагч, Дотоодын Цэргийн 805 дугаар ангийн 260 албан хаагчид “Авлигаас урьдчилан сэргийлэх арга зам” сэдвээр, Монголын уран зургийн галерейн 15 албан хаагч, Гадаадын иргэн, харьяатын газарт шинээр байцаагчаар томилогдсон 20 албан хаагчид “Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, олон нийтийг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаа” сэдвээр, Эрүүл мэндийн яамны эрх олгох, тусгай зөвшөөрөл хариуцсан 15 албан хаагчид “Авлигын хор хөнөөл, авлигаас урьдчилан сэргийлэх арга зам” сэдвээр, Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгээс ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу тус эмнэлгийн 212 албан хаагчид “Хандив авах, албан бус төлбөр хураамж, давхар ажил эрхлэлттэй холбоотой хориглолт хязгаарлалт” сэдвээр, Авто тээврийн үндэсний төвийн “Удирдах ажилтны зөвлөгөөн”-д “Авлигын эсрэг хууль тогтоомж, авлига түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга” сэдвээр 21 аймаг, нийслэлийн авто тээврийн дарга нар болон ахлах ажилтан, нийт 85 албан хаагчид мэдээлэл өгсөн.

Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар, Дорноговь аймгийн Цагдаагийн газар, Прокурорын газар, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар, Шүүхийн шинжилгээний алба, Улсын бүртгэлийн хэлтэс, Дорноговь аймаг дахь Тагнуулын хэлтэс, Дорноговь аймаг дахь Гадаадын иргэн харьяатын газар, Хууль зүйн туслалцааны төв, Хилийн 0108 дугаар анги, Хилийн 0129 дүгээр анги, Хилийн 0168 дугаар анги, Сумдын Засаг дарга, Сумдын ЗДТГ-ын Хууль зүйн мэргэжилтнүүд зэрэг 280 төрийн албан хаагч оролцсон “Төрийн албан хаагчдын нэгдсэн зөвлөгөөн”-д оролцож, авлигын эсрэг хууль тогтоомж, Авлигатай тэмцэх газраас тус аймагт хүргүүлсэн зөвлөмжийн талаар мэдээлэл хийлээ.

2.4 Хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.6 дахь хэсэгт заасан “авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлын талаар зөвлөмж гаргах, байгууллага, иргэний хүсэлтээр түүний үйл ажиллагаан дахь авлигад өртөх боломжийг багасгах талаар заавар, зөвлөгөө өгөх” чиг үүргийг хэрэгжүүлэх хүрээнд дараах ажил, арга хэмжээг хэрэгжүүлэв. Үүнд:

-2018 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдөр зохион байгуулсан “Боловсролын салбар дахь авлига, түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга зам” сэдэвт хэлэлцүүлгээс гаргасан саналыг нэгтгэн 13 зүйл бүхий зөвлөмжийг боловсруулж, тус зөвлөмж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллах талаарх чиглэлийг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдад,

-2019-2020 оны хичээлийн жилд Нийслэлийн ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн хамран сургах тойргийг шинэчлэн болон шинээр тогтоох, сургууль, цэцэрлэгт шинээр хүүхэд элсүүлэн суралцуулах үйл ажиллагааг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд, ил тод байдлаар зохион байгуулах талаарх санал, зөвлөмжийг Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар болон Нийслэлийн боловсролын газарт;

-Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сум дахь төрийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтнууд төрийн байгууллагын өмчлөлд бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслийг ашиглан Замын-Үүд-Эрээний боомтоор дараалалгүйгээр зорчигч, ачаа тээвэрлэж хууль бус ашиг, орлого олж байгаа асуудлыг таслан зогсоох асуудлаар Хилийн 0108 дугаар ангийн захирагчид;

-Газрын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжүүлэх хүрээнд авлига, ашиг сонирхлын зөрчил, төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийн байдлыг хянах зорилгоор Хан-Уул дүүргийн газрын албанд ажиллаж, тогтоогдсон нөхцөл байдалд дүгнэлт хийн зөрчлийг арилгах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байж, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр тодорхой ажил зохион байгуулж ажиллах талаар Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчид;

-Төв аймгийн Боловсролын газрын дарга хандив авсан асуудлыг шалгаж, тогтоогдсон нөхцөл байдал, цаашид анхаарах асуудлын талаарх зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад;

-Гадаадын иргэн, харьяатын газрын Виз, зөвшөөрөл, харьяатын газрын үйл ажиллагаа, мэдээллийн болон төрийн үйлчилгээний ил тод байдалтай танилцаж, хүнд суртал, чирэгдэл үүсгэж байгаа шалтгаан, нөхцөлийг тодорхойлох зорилгоор ажиллаж, хууль тогоомж зөрчсөн нөхцөл байдлыг тогтоон зөрчлийг арилгар, авлига, ашиг сонирхлын эрсдлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх чиглэрээр тодорхой ажил арга хэмжээ зохион байгуулах талаар тус газрын даргад;

-Төрийн үйлчилгээг хүнд, суртал чирэгдэлгүй цахим хэлбэрээр үзүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зорилгоор амьтан, ургамал түүхий эд, тэдгээрийн гаралтай бүтээгдэхүүнийг хилээр нэвтрэх тохиолдолд импортын мэдэгдэл, экспорт, импортын гэрчилгээ олгох үйлчилгээний нөхцөл байдлыг тодорхойлж, 8 зүйл бүхий зөвлөмжийг Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газарт;

-Эрүүл мэндийн салбарт гарч байгаа авлига, ашиг сонрхлын зөрчил, албан тушаалын гэмт хэргийн эрсдэл, зөрчлийг арилгах, дахин гаргуулахгүй байх чиглэлээр Эрүүл мэндийн сайдад;

-Иргэдийн өргөдөл, гомдол болон хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр гадаад паспорт олголтын үйл ажиллагаа удааширсан, урт дараалал үүсч иргэдийг чирэгдүүлж байгаа асуудалтай холбогдуулан Нийслэлийн Улсын бүртгэлийн хэлтэс, төрийн үйлчилгээний нэгдсэн 4 төв болон дүүргүүдийн улсын бүртгэлийн хэлтсийн үйл ажиллагааг тандан судалж, УБЕГ-ын даргад;

-MNS 4410-2:2017 стандарт, “Автотээврийн хэрэгслийн бүртгэл хөтлөх, улсын дугаар олгох журам”-тай холбоотой хэлэлцүүлгээс гарсан санал, дүгнэлтийг үндэслэн Зам, тээврийн хөгжлийн сайдад тус тус зөвлөмж хүргүүлж, гүйцэтгэлд нь хяналт тавин ажиллаж байна.

Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт гадаадаас ажиллах хүчин, мэргэжилтэн авах зөвшөөрөл олгох ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх ажлын явц байдалтай танилцаж, төрийн үйлчилгээний хүнд суртал, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэх нөхцлийг арилгах чиглэлээр Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдад хүргүүлэх зөвлөмжийн төслийг боловсруулаад байна.

Байгууллага, иргэний хүсэлтээр төрийн байгууллагын үйл ажиллагаан дахь авлигад өртөх боломжийг багасгах талаар заавар, зөвлөгөө өгөх хүрээнд Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдын 2018 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрийн “Түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйлийн тооллого хийх тухай” А/648 дугаар тушаалыг хянаж, “Эрчим хүчний яамнаас зарласан албан тушаалын сонгон шалгаруулалттай холбоотой, 1072 хувьцаатай холбогдуулан брокерийн пүүс хууль бус төлбөр хураамж авч байгаа асуудал, Монгол Улсын их сургуулийн эрх бүхий албан тушаалтнуудад холбогдох асуудал, Багануур дүүргийн 193, Баянзүрх дүүргийн 255 дугаар цэцэрлэгээс хууль бус хандив шаардсан болон холбогдох бусад асуудлаар иргэдээс ирүүлсэн гомдол, мэдээллийг хянан шалгаж, тогтоогдсон нөхцөл байдалд дүгнэлт хийн хууль тогтоомж зөрчсөн албан тушаалтанд хариуцлага тооцох, цаашид зөрчил гаргахгүй байхыг анхааруулж, зөвлөмж, заавар өгч хуулийн хэрэгжилтийг хангуулав.

ЦЕГ-тай хамтран “Цагдаа, дотоодын цэргийн албан хаагчдын сахилга, ёс зүй, аюулгүй байдал, Авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх нь” сэдвээр илтгэлийн уралдааныг зарлаж, уралдаанд ирсэн илтгэлүүдээс 39 илтгэлийг 2 дугаар шатанд шалгаруулан дүгнэв.

Гурав. Судалгаа, дүн шинжилгээний ажлын талаар

3.1 Судалгааны ажлын талаар-Авлигын эсрэг хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.3 болон 18 дугаар зүйлийн 18.1.7-д заасны дагуу Шударга байдлын үнэлгээ 2018 оны судалгааг гэрээний үндсэн дээр хийлгэж, судалгааны тайланг хүлээн авч, дүнг танилцуулах, мэдээлэх ажлыг зохион байгуулав.

“Хүүхдийн шударга байдлын түвшин-2019 он” судалгааг аймаг, нийслэлийн боловсролын газартай хамтран 6576 хүүхдийг хамруулан зохион байгуулж үр дүнгийн тооцооллыг хийж тайланг боловсруулан олон нийтэд танилцуулав. Тус судалгаагаар хүүхдийн шударга байдлын түвшин 3.91 гэсэн дүнтэй гарсан байна. Энэ нь хүүхдэд чиглэсэн тэднийг шударга иргэн болгон төлөвшүүлэх чиглэлээрх урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх ажлын цар хүрээг өргөтгөх шаардлагатай байгааг харуулж байна.

“Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн авлигын талаарх ойлголт хандлагыг тодорхойлох судалгаа”-г зохион байгуулахаар Судалгааны танилцуулга, төсөв, төсвийн задаргаа, ажлын даалгаврын төслийг боловсруулах зэрэг судалгааны бэлтгэл ажлуудыг гүйцэтгээд байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газраас 2019 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр зохион байгуулсан хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн чиглэлээр ажилладаг төрийн бус байгууллагуудын хэлэлцүүлэг, уулзалтад оролцож “Авлигын талаарх хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн ойлголт, хандлагыг тодорхойлох судалгаа-2018” судалгааны тайланг танилцуулсан.

2019 оны авлигын эрсдлийн үнэлгээг Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг, Нийслэл Өргөө амаржих газар, Шастины нэрэмжит гуравдугаар төв эмнэлэг, Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг, Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв, Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв, МУИС, МУБИС, АШУҮИС, Төрийн өмчийн оролцоотой Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ, Авто тээврийн үндэсний төв, Батлан хамгаалах аж үйлдвэрийн нэгдэл, МИАТ ТӨХК, Монгол шуудан ТӨХК, Хөдөө аж ахуйн бирж ТӨХК, нийт 15 байгууллагыг хамруулан зохион байгуулсан.

Үнэлгээ хийсэн байгууллагуудаас тайланг ирүүлснийг хянаж, Улсын нэг, хоёрдугаар төв эмнэлэг, Халдвар судлалын үндэсний төв зэрэг төрийн өмчийн эмнэлгүүдэд хийсэн үнэлгээний дүнг 2019 оны 06 дугаар сарын 18-ны өдөр, МУИС, МУБИС, АШУҮИС-д хийсэн үнэлгээний дүнг 2019 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдөр, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХГ, Авто тээврийн үндэсний төв ТӨҮГ, Батлан хамгаалах аж үйлдвэрийн нэгдэл ТӨААТҮГ, МИАТ ТӨХК, Монгол шуудан ХК, Хөдөө аж ахуйн бирж ТӨХХК-д хийсэн үнэлгээний дүнг 2019 оны 06 дугаар сарын 27-ны өдөр үнэлгээнд хамрагдсан байгууллагууд болон бусад холбогдох эрх бүхий албан тушаалтан, олон нийтэд нээлттэй мэдээлсэн болно.

3.2 Дүн шинжилгээний ажлын талаар-Авлига, албан тушаалын гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэсэн шүүхийн шийдвэрийн сангийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх ажлын хүрээнд мэдээллийн сангийн программ хангамжийн ажлын даалгаврын төслийг эцэслэн боловсруулав.

Авто зам барих, засварлах тусгай зөвшөөрөлтэй 495 аж ахуй, нэгжийн хамаарлын судалгаа, Монгол Улс болон олон улсын хэмжээнд цахим төлбөр тооцоо, цаасан мөнгөний хэрэглээний нөхцөл байдлын талаар судалгаа, Авлигатай тэмцэх газрын талаарх олон нийтийн санаа бодлын үнэлгээнд дүн шинжилгээ хийж байна.

Авлигатай тэмцэх газрын талаарх олон нийтийн санаа бодлын үнэлгээнд дүн шинжилгээ хийх хүрээнд Азийн сангийн Авлигын талаарх олон нийтийн тандалт судалгааны 2018 оны тайлан, Дүнжингарав төвөөр үйлчлүүлсэн иргэдийн АТГ-ын үйл ажиллагааг үнэлсэн үнэлгээ, Транспарэнси интернэшл байгууллагын АТГ-т өгсөн үнэлгээний тайлан, 2015-2018 оны Шударга байдлын үнэлгээний иргэд, төрийн албан хаагчид, шинжээчдийн үнэлгээнээс холбогдох үнэлгээг түүвэрлэн авч боловсруулалт хийж байна.

Төрийн байгууллагын нэг цэгийн үйлчилгээний чанар хүртээмж, үйлчилгээ авч байгаа иргэдийн сэтгэл ханамжийн түвшинг тодруулахаар 2 төрлийн судалгааны асуулга боловсруулж, нэг цэгийн үйлчилгээний төвүүдээр үйлчлүүлж буй 200 иргэнээс асуулга авч, мэдээллийг нэгтгэн тайланг боловсруулж, олон нийтэд үр дүнг

танилцуулав. “Дээд боловсролын салбар дахь ёс зүй” асуудлаар хийх тандалт судалгааны танилцуулга, ажлын удирдамж, судалгааны ажлын төсвийн төслийг баталж, судалгааны ажлын гүйцэтгэчийг сонгох зөвлөх үйлчилгээний зарын дагуу ирүүлсэн баримтад тулгуурлан эцсийн шалгаруулалт хийж байна.

Байгууллагаас олон нийтийн авлигад хандах хандлага, АТГ-ын үйл ажиллагааны талаархи мэдээллийн урсгалын үнэлгээг “Маркетметрикс” ХХК-аар хийлгэж, судалгаанд ашигласан асуулга, судалгааны бусад мэдээлэл, судалгааны тайлантай танилцаж, арга зүйн удирдлагаар хангав. “Шударга ёс” эмхтгэлийн 16 дахь дугаарыг хэвлүүлэн авч, түгээх ажлыг зохион байгуулж, 17 дахь дугаарыг хэвлэлтэд шилжүүлэв.

Дөрөв. Хяналт шалгалт, дүн шинжилгээний ажлын талаар:

4.1 Мэдүүлгийн бүрдүүлэлтийн талаар-Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн үйлчлэлд хамаарах албан тушаалтнуудын 2019 оны хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг /ХАСХОМ/-ийг шинэчлэн бүртгэх ажлыг улсын хэмжээнд удирдан зохион байгуулав. Авлигын эсрэг хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсэг, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлын зөрчлийг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэгт заасныг үндэслэн Төрийн захиргааны болон нутгийн захиргааны нийт 110 байгууллагаас ХАСХОМ-ийн талаарх тайлан, мэдээг хүлээн авч, нэгдсэн дүн, мэдээг гаргалаа.

ХАСХОМ-ийг шинэчлэн мэдүүлэх хуулийн хугацаанд буюу 2019 оны 02 дугаар сарын 15-ны дотор улсын хэмжээнд нийт 41382 мэдүүлэг гаргагч /цахим хэлбэрээр-3934, хэвлэмэл байдлаар-37447/ мэдүүлгээ гаргаж бүртгүүлэхээс хуулийн хугацаанд 41381 мэдүүлэг гаргагч мэдүүлж, 1 албан тушаалтан мэдүүлгээ хуулийн хугацаанд гаргаагүй. Ийнхүү мэдүүлэг гаргаагүй албан тушаалтанд зохих журмын дагуу хариуцлага хүлээлгэв.

Хүснэгт 1 ХАСХОМ гаргасан албан тушаалтнуудын тоон үзүүлэлт /сүүлийн 3 жилийн байдлаар/

Үзүүлэлт		2016	2017	2018
Бүрдүүлбэл зохих		39742	40073	41382
Бүрдүүлсэн нийт мэдүүлэг гаргагчийн тоо		39739	40067	41381
Үүнээс:	Хугацаа хожимдуулж мэдүүлсэн	1	4	-
	Мэдүүлгээ гаргаж өгөөгүй	2	2	1
Бүрдүүлэлтийн хувь		99,9	99,99	99,99

Монгол Улсын Засгийн Газрын 2018 оны 6 дугаар сарын 13-ны өдрийн 175 дугаар тогтоолоор Оюуны өмч, улсын бүртгэлийн ерөнхий газрыг татан буулгаж, Оюуны өмчийн газар, Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар гэсэн бие даасан агентлаг болгон өөрчлөн зохион байгуулсан, Засгийн газрын 2018 оны 8 дугаар сарын 1-ний өдрийн 250 дугаар тогтоолоор Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөгжлийн ерөнхий газар агентлаг байгуулсан, Мал эмнэлгийн үржлийн газрын бүтэц, зохион байгуулалтыг өөрчилж, Мал эмнэлгийн ерөнхий газар болж орон тоог нэмэгдүүлсэн, Хил хамгаалах ерөнхий газрын албан тушаалын ангилал, зэрэглэлд өөрчлөлт орсон, мөн ТӨХК, ТӨҮГ, Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалтнууд нэмэгдсэн, Төрийн албаны тухай хууль шинэчлэн батлагдсан, Засгийн газрын 25 дугаар тогтоолоор төрийн үйлчилгээний зарим албан тушаалын ангилал, зэрэглэл өөрчлөгдсөнтэй холбоотойгоор 2018 онд мэдүүлгээ шинэчлэн гаргасан мэдүүлэг гаргагчийн тоо өмнөх оноос 1309 нэгжээр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 2 Нэмэгдсэн мэдүүлэг гаргагчдын талаар:

	Ангилал, зэрэглэл
--	-------------------

Нэмэгдсэн мэдүүлэг гаргагчийн тоо	ТЗ	ТТ	ТҮ	Төрийн болон Орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани
1309	309	356	140	504

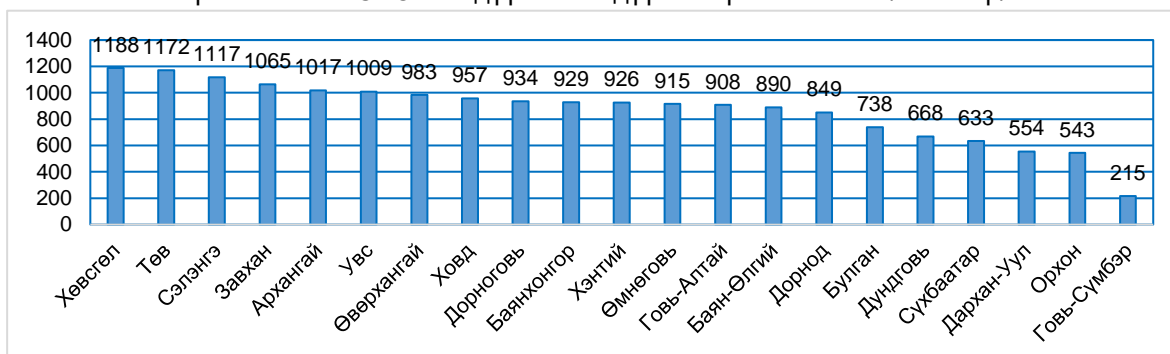
2018 оны ХАСХОМ-ээ шинэчлэн гаргасан нийт мэдүүлэг гаргагчдын 10749 буюу 26 хувь нь төрийн захиргааны, 12863 буюу 31 хувь нь төрийн тусгай, 7448 буюу 18 хувь нь улс төрийн, 4594 буюу 11.2 хувь нь төрийн үйлчилгээний удирдах, 282 буюу 0.6 хувь нь төрийн өндөр болон Авлигатай тэмцэх газарт мэдүүлгээ бүртгүүлдэг, 2549 буюу 6.2 хувь нь төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн удирдах, 2896 буюу 7 хувь нь бусад албан тушаалтнууд байна.

Хүснэгт 3 ХАСХОМ гаргасан албан тушаалтан

Нийт мэдүүлэг гаргагчдын 23175 буюу 56 хувь нь Улаанбаатар хотод, 18206 буюу 44 хувь нь орон нутагт байна. Нийт мэдүүлэг гаргагчдын 16125 буюу 38.9 хувийг ахлах мэргэжилтэн, түүнээс дээш ангиллын удирдах албан тушаалтнууд эзэлж байна. Орон нутгаас Хөвсгөл аймгаас 1188 мэдүүлэг гаргагч бүртгүүлсэн нь бусад аймгуудаас өндөр үзүүлэлттэй болж байна.

Хүснэгт 4: ХАСХОМ мэдүүлсэн мэдүүлэг гаргагчийн тоо /аймгаар/

Төрийн захиргааны болон нутгийн захиргааны байгууллагаас ирүүлсэн тайлан, мэдээний дүнгээс үзэхэд Авлигын эсрэг хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.4-т заасан үндэслэлийн дагуу “хөрөнгө, орлогын их хэмжээний өөрчлөлт”-ийн талаар мэдүүлсэн 604, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д заасныг үндэслэн “тухайн албан үүргийг гүйцэтгэхэд ашиг сонирхлын зөрчилгүйг илэрхийлсэн мэдэгдэл” гаргасан 53029, мөн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2-т заасан “ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн тухай мэдэгдэл” гаргасан 1309 мэдүүлэг гаргагч байна.

Авлигын эсрэг хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1, 14.2, 14.3-т заасан үндэслэл болон төрийн албаны ил тод байдал, төрийн албан хаагчийн хариуцлагатай, шударга байдлыг хангах, олон нийтийг мэдээлэл авах боломжийг олгох зорилгоор хуваарийн дагуу Төрийн болон нутгийн захиргааны нийт 36794 албан тушаалтны 2018 оны ХОМ-ийн хураангуйг <http://www.xacxom.iaac.mn> цахим хуудсанд нээлттэй байршуулсан.

4.2 Авлигатай тэмцэх газарт мэдүүлгээ бүртгүүлдэг төрийн өндөр болон бусад албан тушаалтнуудын мэдүүлгийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааны талаар-Авлигын эсрэг хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.1, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг

сонирхлын зөрчлийг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1.1-т заасны дагуу Авлигатай тэмцэх газарт мэдүүлгээ бүртгүүлэх үүрэгтэй төрийн өндөр болон бусад 293 албан тушаалтнаас албан үүргээ гүйцэтгэж байгаа мэдүүлгээ шинэчлэн гаргаж бүртгүүлвэл зохих 283 албан тушаалтнаас 282 албан тушаалтан бүртгүүлсэн болно. Дээрх албан тушаалтнуудын жагсаалтыг гаргаж, мэдүүлэг гаргагчдад зөвлөмж, чиглэл өгч арга зүйн зөвлөгөөгөөр ханган ажилласан.

Тайлант хугацаанд тус газарт шинээр томилогдож мэдүүлгээ бүртгүүлсэн яамны 2 сайд, 5 агентлагийн дарга, 1 элчин сайд, УИХ-ын дэргэдэх 2 байгууллагын дарга, Засгийн Газрын Хэрэг Эрхлэх Газрын дэд дарга нийт 24 албан тушаалтан байна. Мөн төрийн өндөр 8 албан тушаалтан /Улсын Их Хурлын гишүүн-2, элчин сайд-1, Төрийн нарийн бичгийн дарга-1, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга-1, бусад-3/ нь хөрөнгө, орлогод орсон их их хэмжээний өөрчлөлтийг мэдүүлснийг хуулийн хугацаанд гаргуулж авч, хяналт тавин ажиллалаа.

4.3 Сургалт сурталчилгаа, мэдээлэл арга зүйн ажлын талаар-Мэдүүлгийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааны хүрээнд сургалт сурталчилгааг зохих журмын дагуу хийж, хуулийн хугацаа сануулсан сурталчилгааны баннерыг МҮОНРТ, МН-25, ЕТВ, ТВ-8, Эх орон, Ийгл гэх мэт нийт 9 телевизээр, АТГ-ын цахим сайт, www.zaluu.com, www.news.mn, www.ikon www.medee.mn www.newspress.mn сайтуудад баннерыг байршуулсан. Мөн авлигаас урьдчилан сэргийлэх, авлигыг үл тэвчих үзлийг төлөвшүүлэх зорилгоор ашиг сонирхлын зөрчил болон ХАСХОМ, ХАСУМ-ийн хяналт шалгалтаар илэрдэг нийтлэг зөрчил, анхаарах асуудлаар “Харандааны адал явдал” зохиомжит хөдөлгөөнт шторкийг бэлтгэн олон нийтэд түгээн танилах, сурталчлах ажлыг зохион байгуулав.

Төрийн захиргааны орон нутгийн байгууллагуудын мэдүүлгийг бүртгэх, хянах, хадгалах эрх бүхий албан тушаалтнуудад зориулсан сургалтыг 2019 оны 01 дүгээр сарын 8, 9-ний өдрүүдэд зохион байгуулав. Сургалтад орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагын 364, Үндэсний аудитын байгууллагын орон нутаг дахь салбар нэгжийн 402 эрх бүхий албан тушаалтан хамрагдсан.

Төрийн байгууллагуудын удирдлага, эрх бүхий албан тушаалтныг чадавхижуулах чиглэлээр “ХАСХОМ, ХАСУМ-ийн хяналт, нийтлэг зөрчил анхаарах асуудал” “Цахим системд мэдүүлэг бүртгэх аргачлал”, “Эрх бүхий албан тушаалтан, үйл ажиллагаанд анхаарах асуудал” сэдвээр Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар, Шүүх шинжилгээний үндэсний хүрээлэн, Нийслэлийн Боловсролын газар, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Цагдаагийн ерөнхий газар, УЕПГ зэрэг байгууллагын 1200 гаруй, Хэнтий, Дорнод, Дархан-Уул аймаг, Эрдэнэт аймгийн ТӨХК болон Багануур дүүргийн ЗДТГ-ын удирдах болон бусад 900 гаруй албан хаагчдад ажлын байран дээрх сургалтыг хийн, мэргэжлийн зөвлөгөө өгч, арга зүйгээр хангаж ажиллав.

“Хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө орлогын мэдүүлгийг бүртгэх, хянах, хадгалах эрх бүхий албан тушаалтан нарт зориулсан гарын авлага”-ын шинэчилсэн 7 дахь, загвар жишээ бүхий “Мэдүүлэг гаргагч нарт зориулсан гарын авлага”-ын шинэчилсэн 5 дахь хэвлэлийг хэвлүүлж, холбогдох байгууллага, орон нутаг, мэдүүлэг гаргагч нарт хүргүүлж, мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулав.

2018 оны хувийн ашиг сонирхлын болон хөрөнгө орлогын мэдүүлгийг хэвлэмэл болон цахимаар гаргасан нийт 41381 мэдүүлэг гаргагчдын байгууллага, салбар болон албан тушаалын ангилал зэрэглэл, суурьшлын байдлаар нь болон аймаг тус бүрээр, мөн удирдах албан тушаалтны талаарх нэгдсэн судалгааг гаргаж тэдгээрийн мэдээлэлд тулгуурлан харьцуулсан судалгааг хийж гаргасан байна.

Авлигын эсрэг хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын тус баримтлан Монгол банкны 242, Санхүүгийн зохицуулах хорооны 65, Шүүхийн ерөнхий зөвлөлд мэдүүлгээ гаргасан эрүүгийн танхимын 93 шүүгч, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт мэдүүлгээ гаргаж бүртгүүлсэн ТӨХК-ийн удирдах 701 буюу нийт 1101 мэдүүлэг гаргагчийн 2017, 2018 оны ХАСХОМ-ийн байдалд хяналт тавьж орлого, хөрөнгийн байдалд харьцуулсан судалгааг хийв.

УИХ-ын 2016 оны 51 дүгээр тогтоолоор баталсан “Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр” (АТҮХ)-ийн 4.1.1.6 дахь хэсэгт “нийтийн албаны ...ёс зүйн зөрчилд дүн шинжилгээ хийх, шалтгаан нөхцлийг тогтоох, арилгах, тайлагнах, хэлэлцүүлэх ажлыг хэвшүүлэх”, 4.1.1.7 дахь хэсэгт “Нийтийн албан тушаалтанд холбогдох авлига, ашиг сонирхол, ёс зүйтэй холбоотой гомдол, мэдээллийг хүлээн авах, хянан шалгах, хариуцлага хүлээлгэх арга хэлбэрийг тодорхой болгох...”, 4.1.2.5 дахь хэсэгт “төрийн үйлчилгээний шударга, ил тод, нээлттэй байдлын талаарх судалгааг тогтмол хийж, үр дүнг үйл ажиллагаандаа ашиглах” үйл ажиллагааг хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах гол үйл ажиллагааны нэг байхаар тусгасан.

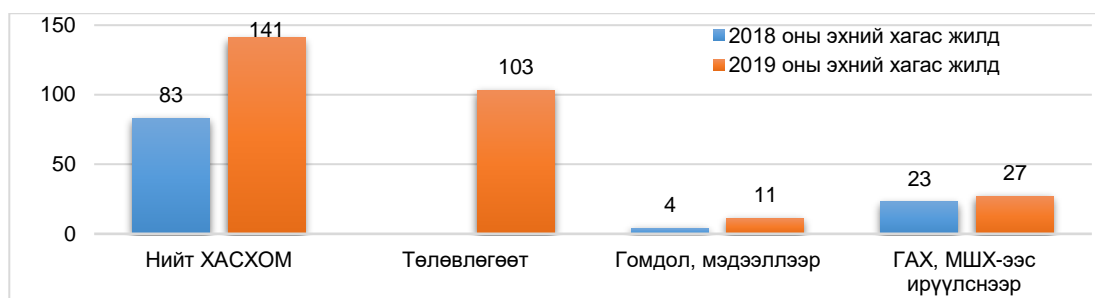
Авлигын эсрэг хууль, АТҮХ, түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах хүрээнд авлигын болон ашиг сонирхлын зөрчилтэй холбоотой захиргааны хэргийн шүүхээр хянан шийдвэрлэсэн захиргааны хэрэг, шүүхийн шийдвэрт судалгаа хийж, түүний үндэслэл, шалтгаан, нөхцөл, авлигын болон ашиг сонирхлын зөрчилтэй холбоотой захиргааны хэргийг ялгаатай шийдвэрлэсэн шүүхийн шийдвэрт судалгаа, дүн шинжилгээ хийлгэхээр гүйцэтгэгч байгууллагатай гэрээ байгуулж хамтран ажиллалаа.

Албан тушаалтны хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн бүрдүүлэлт, судалгаа, дүн шинжилгээний хүрээнд хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуульд заасныг үндэслэн орлогын талаарх мэдээ, судалгааг Татварын ерөнхий газраас авсан бөгөөд иргэдийн татварын тайлан гаргалтын түвшинг нэмэгдүүлэх, орлого олсон бол тайлангаа хуулийн хугацаанд үнэн зөв тодорхойлон төлдөг байх, цаашид хууль бус орлогыг илрүүлэх, татвараас зайлсхийсэн зөрчилд хариуцлага тооцуулах чиглэлээр тухайн байгууллагын удирдалгуудтай уулзалт зохион байгуулж хамтран ажиллаж байна.

4.4 Хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хяналт, шалгалтын ажлын талаар-2019 оны эхний хагас жилд шинээр хүлээн авсан 141, өмнөх оны үлдэгдэл 79, нийт 220 албан тушаалтны ХАСХОМ-ийг хянан шалгахгаар хүлээн авснаас 191 мэдүүлгийг шалгаж дууссан, 29 албан тушаалтны мэдүүлэг ажиллагаанд шалгагдаж байна. Тус хяналт шалгалтаар “Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжсөн” байж болзошгүй нөхцөл байдал тогтоогдсоныг шалгуулахаар 16 мэдээллийг эрх бүхий нэгжид шалгуулахаар шилжүүлэв.

Тайлант хугацаанд хүлээн авсан нийт мэдүүлгийн 103 буюу 73.2 хувийг төлөвлөгөөт хяналт шалгалтаар, 11 буюу 7.8 хувийг иргэний гомдол, мэдээллээр, 9 буюу 6.3 хувийг тус газрын МШХ, 18 буюу 12,7 хувийг ГАХ-ээс шилжүүлснээр ХШДШХ шалгасан байна.

Хүснэгт 5 Мэдүүлгийн хяналт шалгалтын тоон үзүүлэлт
/өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулбал/

2019 оны эхний хагас жилд шалгасан ХАСХОМ-ийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал 58 нэгжээр буюу 41.1 хувиар, нийт 25 албан тушаалтанд хуульд заасан хариуцлага тооцуулсан нь өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулбал 18 нэгжээр өссөн үзүүлэлттэй байна. Хууль зөрчсөн нь тогтоогдсон 2 албан тушаалтанд сануулах, 17 албан тушаалтанд албан тушаалын цалин бууруулах, 6 албан тушаалтанд нийтийн албанаас халах сахилгын шийтгэл ногдуулахаар эрх бүхий байгууллагад хүргүүлж, биелэлтэд нь хяналт тавьж ажиллав.

2019 оны эхний хагас жилд бүх шатны шүүхийн шүүгчид, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар, Төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгжийн удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалтнууд зэрэг нийт 141 албан тушаалтны ХАСХОМ-ийг нарийвчлан шалгасан байна.

Хүснэгт 6 ХАСХОМ-ийн хяналт шалгалт

Он	ХАСХОМ					Хариуцлага тооцуулсан байдал
	Өмнөх оны үлдэгдэл	Тайлант хугацаанд хүлээж авсан	Шалгавал зохих	Шалгаж шийдвэрлэсэн	Үлдэгдэл	
2018 эхний хагас жилд	34	83	117	57	60	7
2019 эхний хагас жилд	79	141	220	191	29	25

4.5 Өргөдөл, гомдол, мэдээллийн хяналт шалгалтын ажлын талаар- 2019 оны эхний хагас жилд албан тушаалтны авлига, ашиг сонирхлын зөрчлийг шалгуулахаар хандсан 390, өмнөх оны үлдэгдэл 50, нийт 440 өргөдөл, гомдол, мэдээллийг хүлээн авснаас тайлант хугацаанд 384 өргөдөл, гомдол, мэдээллийг хянан шийдвэрлэсэн бөгөөд 56 өргөдөл, гомдол, мэдээлэл ажиллагаанд хянагдаж байна. Хүлээн авсан өргөдөл, гомдол, мэдээллийг өнгөрсөн оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад 19 буюу 4.8 хувиар, хянан шийдвэрлэсэн өргөдөл, гомдол 59 буюу 18.1 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 7 Хянан шийдвэрлэсэн гомдол, мэдээлэл

Хүлээж авсан нийт өргөдөл, гомдлын 181 буюу 46.41 хувийг Улаанбаатар хотод оршин суугчдаас, 209 буюу 53.6 хувийг орон нутгаас ирүүлсэн байна.

Шалган шийдвэрлэсэн өргөдөл, гомдол, мэдээллийн агуулгыг үзвэл:

-Албаны эрх мэдэл буюу албан тушаалын байдлаа урвуулсан, хэтрүүлсэн талаар 65 буюу 16.7 хувийг,

-Албан тушаалын байдлаа ашиглан өөртөө болон бусдад давуу байдал олгосон талаар 56 буюу 14.3 хувийг,

-Албан үүргээ гүйцэтгэхдээ ашиг сонирхлын зөрчил гаргаж, албан тушаалтанд тавигдах хориглолт, хязгаарлалтыг зөрчсөн талаар 69 буюу 17.6 хувийг,

-Ашиг сонирхлын зөрчилтэй хууль бус томилгоо, шийдвэр, хууль бус үйлдэл гаргасан талаар 62 буюу 15.9 хувийг,

-Албан тушаалтны ХАСХОМ-ийг шалгуулах талаар 11 буюу 2.9 хувийг,

-Хүнд суртал, ёс зүйн зөрчил шалгуулах талаар 23 буюу 5.9 хувийг

-Худалдан авах ажиллагаа болон тендер сонгон шалгаруулалтын талаар шалгуулах 17 буюу 4.4 хувийг,

- Бусад 87 буюу 22.4 хувийг тус тус эзэлж байна.

Гомдол, мэдээлэлд дурьдсан нөхцөл байдлыг хянан шалгаж, хууль зөрчин зөрчил гаргасан 31 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулж, хууль бус шийдвэрийг хүчингүй болгуулан, хуулийн хэрэгжилтийг хангуулж, зөрчлийг арилгуулах, тухайн зөрчил үүсэх эсхүл олон нийтийн зүгээс ашиг сонирхлын зөрчилтэй гэж үзэх нөхцлийг үүсгэж байгаа талаар тухай бүр анхааруулах зэрэг арга эхмжээг авав.

Харъяаллын дагуу шалгуулахаар төрийн бусад байгууллагад 88, албан тушаалын гэмт хэргийн шинжтэй 38 гомдол мэдээллийг шилжүүлсэн байна.

4.6 Нийтийн албанд томилогдохоор нэр дэвшсэн этгээдийн хувийн ашиг сонирхлын урьдчилсан мэдүүлгийг хянасан ажлын талаар-Нийтийн албанд томилогдохоор нэр дэвшсэн 5122 этгээдийн ХАСУМ-ийг хүлээн авснаас 4957 мэдүүлгийг хянан шийдвэрлэж холбогдох байгууллагад хариуг хүргүүлсэн, одоо 83 мэдүүлэг хянагдаж байна.

Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд ХАСУМ-ийг (iad.iaac.mn) цахим системээр хүлээн авч хянаж эхэлсэн бөгөөд 2019 оны эхний хагас жилд дээр дурдснаас 720 мэдүүлгийг тус системийн тусламжтайгаар хүлээн авч хянасан нь нийт мэдүүлгийн 14 хувийг эзэлж байна. 8 агентлаг, 5 аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, УЕПГ, Улаанбаатар төмөр зам ХНН, Төрийн банк зэрэг 18 байгууллага цахим системд бүрэн холбогдсон болно. Урьдчилсан мэдүүлгийн 3803 буюу 74.2 хувийг Улаанбаатар хотоос, 1320 буюу 25.8 хувийг орон нутгийн төрийн байгууллагуудаас ирүүлсэн байна.

Хянан шалгасан мэдүүлгээс ашиг сонирхлын зөрчил үүсэж болохуйц нөхцөл байдлыг тогтоож, анхааруулсан 435, хууль, журамд заасан шаардлага хангаагүй үндэслэлээр 214 мэдүүлгийг буцааж, 19 нэр дэвшигчийг тухайн албан үүргийг хэрэгжүүлэхэд илт ашиг сонирхлын зөрчилтэй нөхцөл байдал тогтоогдож байгааг эрх бүхий албан тушаалтанд мэдэгдсэн байна. 2018 оны тоон үзүүлэлтийг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад хүлээн авсан мэдүүлэг 120 нэгжээр буурсан байна.

Хүснэгт 8 Хянан шалгасан урьдчилсан мэдүүлэг

		Хүлээн авсан	Хянасан	Үүнээс:					Үлдэгдэл
				АСЗ үүсэх нөхцөл байдал тогтоогдоогүй	АСЗ үүсэх нөхцөл байдлыг анхааруулсан	Илт ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх	Хуульд зааснаар	Нарийвчлан шалгах	
2018	эхний хагас жил	5242	5074	4383	410	11	266	4	168
2019		5122	4957	4287	435	19	214	2	165

Мэдүүлгийн бүрдүүлэлтийн хяналт шалгалтаар албан тушаалд томилогдсон өдрөөс хойш мэдүүлгээ хуулийн хугацаанд гаргаагүй 2, ХАСХОМ-ийн хяналт шалгалтаар хөрөнгө, орлогоо худал мэдүүлсэн 25, ашиг сонирхлын зөрчлийн тухай

хууль тогтоомжийг зөрчсөн 31, нийт 58 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулсан байна.

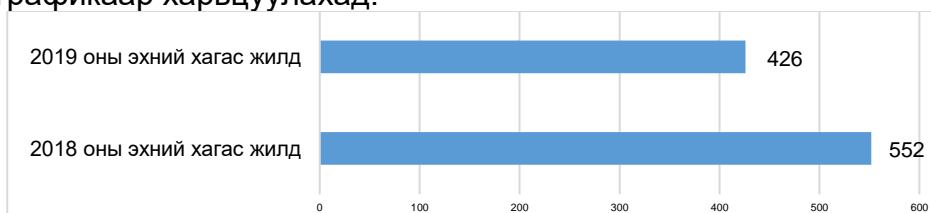
Хүснэгт 9 Хариуцлага тооцуулсан байдал /шалгалтын төрлөөр/

№	Хариуцлагын төрөл	Шалгалтын төрлөөр			Хариуцлага тооцуулсан албан тушаалтны тоо
		Мэдүүлгийн бүрдүүлэлтийн	ХАСХОМ-ийн	Өргөдөл, гомдлын	
1	Сануулсан	2	2	7	11
2	Цалинг бууруулсан	0	17	18	35
3	Албан тушаал бууруулсан	0	0	3	3
4	Албанаас халсан	1	6	3	10
Дүн		3	25	31	59

Тав.Мөрдөн шалгах ажлын талаар

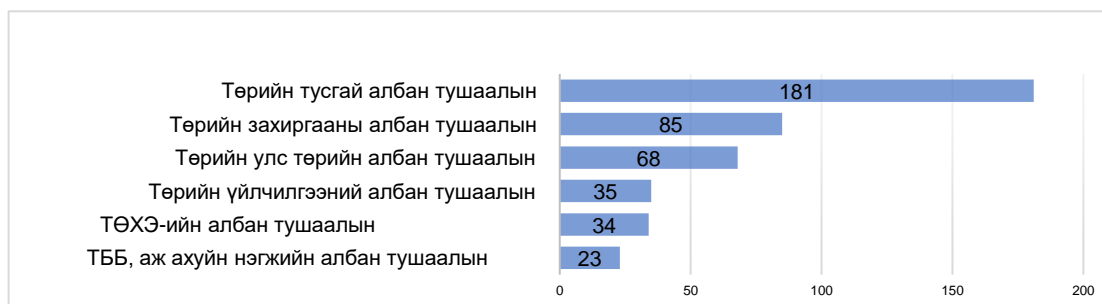
5.1 Гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн талаар-Гэмт хэргийн шинжтэй 519 гомдол, мэдээлэл хүлээн авснаас 426 гомдол, мэдээллийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шалгаж шийдвэрлэсэн, харин 87 гомдол, мэдээллийг Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хуульд заасны дагуу шилжүүлсэн.

Шалгаж шийдвэрлэсэн гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийг өнгөрсөн оны мөн үетэй графикаар харьцуулахад:

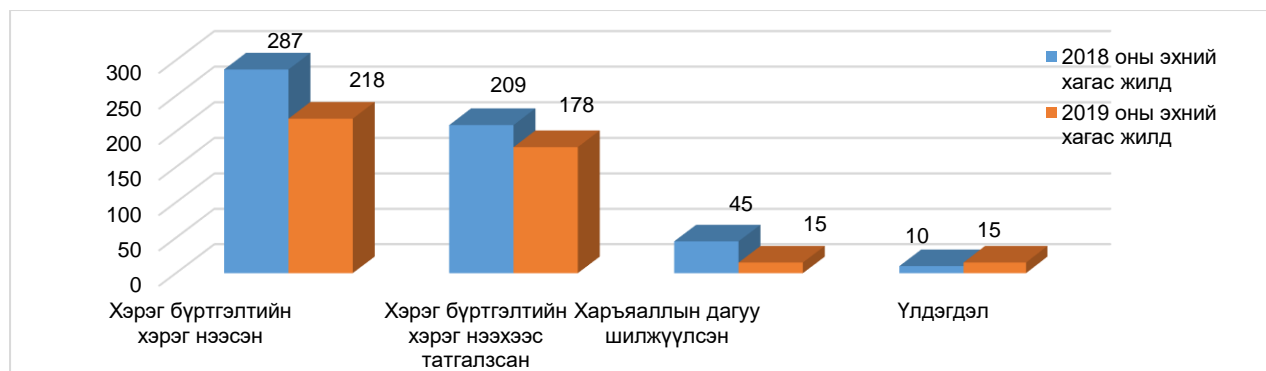
Гэмт хэргийн шинжтэй өмнөх оны үлдэгдэл 8, энэ оны 418, нийт 426 гомдол, мэдээллийг салбараар авч үзвэл: Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга, түүний орлогч, ИТХ-ын 56, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ЗДТГ-ын 49, УИХ-ын гишүүний 8, УИХ-ын харьяа байгууллагын 4, яамд болон харьяалагдах агентлаг, байгууллагуудын 49, боловсролын 21, цагдаагийн 135, онцгой байдлын 4, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын 6, прокурорын 11, шүүхийн 12, банкны 4, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн 30, хувийн хэвшлийн ААН, ТББ-ын 22, хилийн цэргийн 1, шүүх шинжилгээний 4, зэвсэгт хүчний 2, эмнэлгийн албан тушаалтанд холбогдох 8 гомдол тус тус байна.

Гомдол, мэдээллийг холбогдсон албан тушаалын ангиллаар нь авч үзвэл: төрийн улс төрийн 68, төрийн захиргааны 85, төрийн тусгай 181, төрийн үйлчилгээний 35, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн 34, хувийн хэвшил, аж ахуйн нэгж, ТББ-ын 23 байна.

2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар гэмт хэргийн шинжтэй 426 гомдол, мэдээлэл бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 22.8 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. /2018 оны мөн үед 552 гомдол шинээр бүртгэгдсэн./

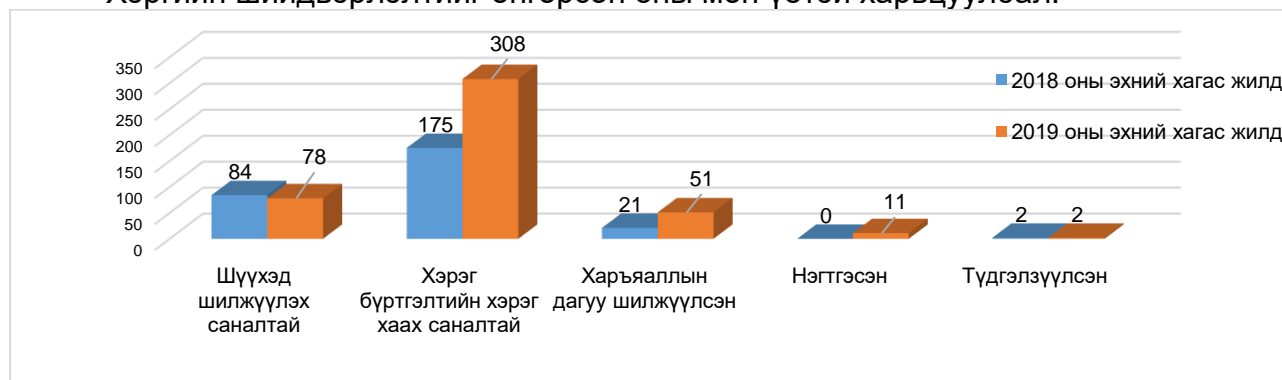
Хүлээн авч шалгасан өмнөх оны 8, шинээр 418, нийт 426 гомдол, мэдээллээс 218 гомдол, мэдээлэл буюу 51.2 хувьд хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээх, 178 гомдол, мэдээлэл буюу 41.8 хувьд хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзах, 15 гомдол, мэдээлэл буюу 3.5 хувийг харьяаллын дагуу шилжүүлэх саналтай тус тус прокурорт шилжүүлж, одоо 15 гомдлын үлдэгдэлтэй, шийдвэрлэлт 96.5 хувьтай байна.

426 гомдол, мэдээллийн 271 буюу 63.6 хувийг Улаанбаатар, 155 буюу 36.4 хувийг орон нутгийн харьяаллын гомдол, мэдээлэл эзэлж байна.

5.2 Эрүүгийн хэргийн талаар-Тайлант хугацаанд хуульд заасан харьяаллын 984 үйлдэлтэй, 283 холбогдогчтой, 834 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулснаас 78 буюу 9.4 хувийг шүүхэд шилжүүлэх саналтай, 308 буюу 36.9 хувийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаах саналтай, 51 буюу 6.1 хувийг харьяаллын дагуу шилжүүлэх саналтай прокурорт шилжүүлж, 11 хэргийг нэгтгэн шалгаж, 2 хэргийг түдгэлзүүлж, одоо 384 эрүүгийн хэргийн үлдэгдэлтэй байгаагаас хэрэг бүртгэлтийн 335 хэрэг, мөрдөн байцаалтын 49 хэрэг байна. Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан хэргийн шийдвэрлэлт 53.7 хувьтай байна.

Хэргийн шийдвэрлэлтийг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал:

Мөрдөгч нарын ажлын ачааллыг дунджаар авч үзвэл 1 мөрдөгч 14.2 гомдол, мэдээлэл, 27.8 эрүүгийн хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулжээ.

Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан хэргийг Эрүүгийн хуулийн зүйл хэсгээр ангилбал:

Эрүүгийн хуулийн 22.1 дүгээр зүйл /Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах/ гэмт хэрэг-439 буюу 44.6 хувь,

Эрүүгийн хуулийн 22.4 дүгээр зүйл /Хахууль авах/ гэмт хэрэг-101 буюу 10.3 хувь,

Эрүүгийн хуулийн 22.5 дугаар зүйл /Хахууль өгөх/ гэмт хэрэг-103 буюу 10.5 хувь,

Эрүүгийн хуулийн 22.8 дугаар зүйл /Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах/ гэмт хэрэг-17 буюу 1.7 хувь,

Эрүүгийн хуулийн 22.10 дугаар зүйл /Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих/ гэмт хэрэг-30 буюу 3.0 хувь,

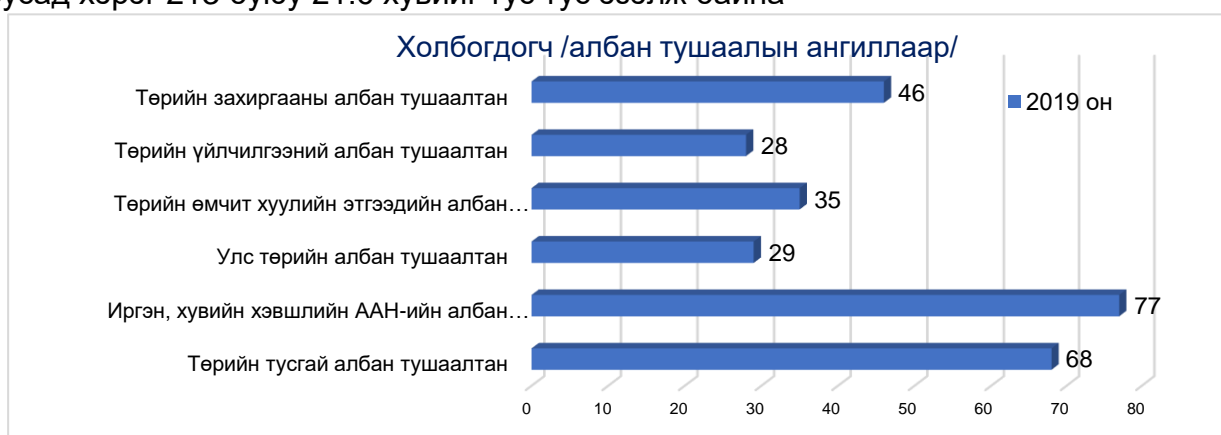
Эрүүгийн хуулийн 22.12 дугаар зүйл /Хуулийн этгээдийн эрх мэдлийг урвуулан ашиглах/ гэмт хэрэг-7 буюу 0.7 хувь,

Эрүүгийн хуулийн 18.6 дугаар зүйл /Мөнгө угаах/ гэмт хэрэг 10 буюу 1.0 хувь,

Эрүүгийн хуулийн 17.4 дүгээр зүйл. /Хөрөнгө завших/ гэмт хэрэг-34 буюу 3.5 хувь,

Эрүүгийн хуулийн 21.12 дугаар зүйл. /Эрүү шүүлт тулгах/ гэмт хэрэг-30 буюу 3.0 хувь

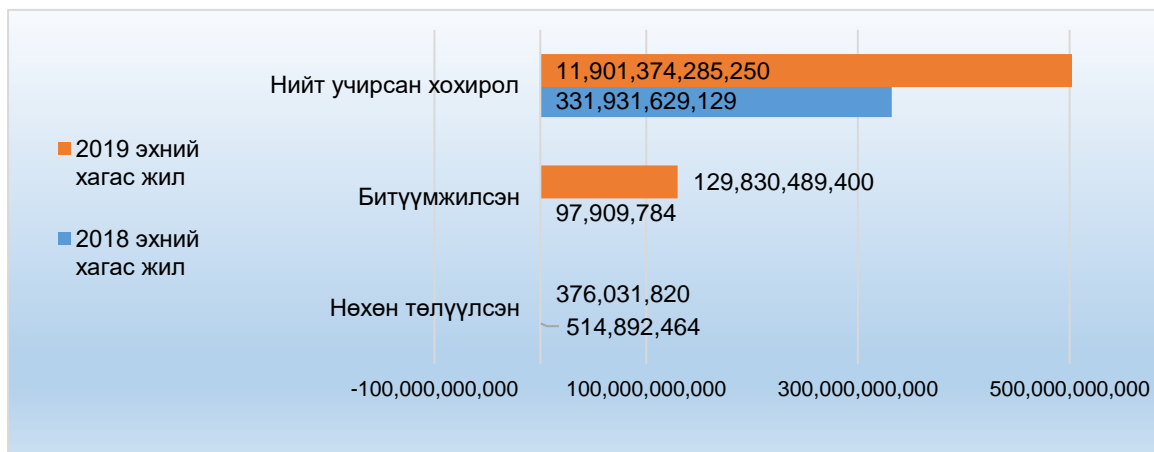
Бусад хэрэг 213 буюу 21.6 хувийг тус тус эзэлж байна

Хэрэгт холбогдон шалгагдсан этгээдийн 29 буюу 10.2 хувийг төрийн улс төрийн, 46 буюу 16.3 хувийг төрийн захиргааны, 68 буюу 24.0 хувийг төрийн тусгай, 28 буюу 9.9 хувийг төрийн үйлчилгээний, 35 буюу 12.4 хувийг төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан, 77 буюу 27.2 хувийг хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан, иргэн эзэлж байна.

2019 оны эхний хагас жилд гэмт хэргийн улмаас 11.901.374.285.250 төгрөгийн хохирол учирснаас мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад 376.031.820 төгрөгийн хохирлыг нөхөн төлүүлж, 129.830.489.400 төгрөгөөр үнэлэгдэх үл хөдлөх, хөдлөх, байр, орон сууц, автомашин, тоног төхөөрөмж зэрэг эд хөрөнгө болон бэлэн мөнгийг битүүмжлэн хамгаалсан байна.

Үүнийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулвал, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол 35.8 дахин, битүүмжлэн хамгаалсан хөрөнгө 1.3 дахин өсч, хохирол нөхөн төлүүлэлт 27.0 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

5.4 Шүүхээр шийдвэрлэгдсэн эрүүгийн хэргийн талаар-2019 оны эхний 6 сарын байдлаар нийт 29 хэрэг шүүхээр эцэслэн шийдвэрлэгдсэн байна. Үүнд: Батлан хамгаалах яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Б.Батсайхан, Нийслэлийн газрын албаны Захиргаа, удирдлагын газрын дарга Б.Амаржаргал, Нийслэлийн тээврийн газрын дарга Д.Отгонбаатар, Монгол Улсын Боловсролын Их Сургуулийн эдийн засаг, хамтын ажиллагаа эрхэлсэн дэд захирал Л.Ганцэцэг, Боловсрол соёл, шинжлэх ухаан, спортын яамны харьяа “Шинэ эхлэл” ерөнхий боловсролын дунд сургуулийн захирал Л.Эрдэнэ, Нийслэлийн нэгдүгээр сургуулийн захирал Ц.Бум-Эрдэнэ, Хан-Уул дүүргийн 243 дугаар цэцэрлэгийн эрхлэгч Б.Саранцэцэг, БЗД-ийн өмч, газрын албаны дарга Н.Батсүх, “Дорнод бүсийн эрчим хүчний систем” ТӨХК-ийн Хангамж, үйлчилгээний хэлтсийн дарга Б.Гэрэлт-Оч, “Багануур” ХК-ийн охин компани болох “Багануур илч” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал С.Батболд, Баянхонгор аймгийн Политехникийн коллежийн захирал Ш.Чимгээ, Завхан аймгийн Улиастай сумын “Төв номын сан”-ийн захирал Л.Долгоржав, “Өсвөр үе хүнс” ОНӨААТҮГ-ын дарга Б.Наранчулуун, “Сити баз консалтинг” ХХК-ийн захирал Н.Отгонбаяр, гүйцэтгэх захирал Г.Зуундарь нарт холбогдох хэргийг эцэслэн шийдвэрлээд байна.

Тайлант хугацаанд эрүүгийн 22 хэрэгт Тагнуулын Ерөнхий Газар, Цагдаагийн Ерөнхий газартай хамтарсан тушаалаар ажлын хэсэг байгуулагдсан бөгөөд тус ажлын хэсгүүдийг өдөр тутмын мэргэжлийн удирдлагаар хангаж ажилласан байна.

Үндэсний аудитын газраас байгууллагын 2018 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд хийсэн аудитын шалгалтад харилцах, касс, үндсэн хөрөнгө, бараа материал, цалин хөлс зэрэг бүхий л санхүүгийн анхан шатны баримтыг хамруулан шалгуулсан бөгөөд аудитын байгууллагаас “Зөрчилгүй” дүгнэлт өгсөн болно.

Байгууллагаас 2019 оны эхний хагас жилд Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд заасан болон Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, байгууллагаас 2019 онд дэвшүүлсэн зорилтыг зохих түвшинд ханган биелүүлэв.

---000---